

„Mechanizmy zapobiegające suszy w kontekście płatności w ramach wsparcia bezpośredniego oraz niektórych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”

Rolnictwo to o wiele więcej niż sama produkcja żywności, która jest nam wszystkim potrzebna. Rolnicy zawsze odgrywali pierwszorzędną rolę w kształtowaniu krajobrazu Polski, Europy i w dalszym ciągu będą ją odgrywać, stawiając jednocześnie czoła jeszcze większemu zapotrzebowaniu konsumentów na zdrową żywność w przystępnej cenie i dobrej jakości. WPR, która wspiera rolników i całe społeczności wiejskie ma podstawowe znaczenie dla ciągłego kształtowania życia na obszarach wiejskich – korzyści z niej płynące odczuwają jednak wszyscy, bez względu na miejsce zamieszkania.

W ostatnich latach każdy z nas spotkał się niejednokrotnie ze stwierdzeniem „klimat się zmienia”, „coś się dzieje w przyrodzie”, „klęska suszu” itp. Te tajemnicze słowa wiążą się ze zjawiskami łatwymi do zaobserwowania przez przeciętnego Kowalskiego – następuje zaburzenie por roku („klimat się ociepla”) i zacierają się wyraźne granice pomiędzy nimi.

Rolnictwo jest tym sektorem, który wymaga szczególnie intensywnego zaangażowania w program adaptacyjny w zakresie zmian zachodzących środowisku i klimacie zarówno dla stanowiących prawo, jak i samych rolników.

Z punktu widzenia praktyki rolniczej niezbędne jest opracowanie takich programów oraz zapewnienia wsparcia producentów, które dostarczą wiedzy o konsekwencjach zmian w konkretnym miejscu i w odniesieniu do profilu prowadzonej produkcji rolniczej, wielkości gospodarstwa, warunków glebowych i środowiskowych ale również zapewnią właściwe wsparcie finansowe.

Efekty tych działań powinny być włączone do praktyki dobrej kultury rolniczej, jak również polityki rolnej kraju obejmując m.in.

- **Zwiększenie świadomości rolników nt. zmian klimatu i ich skutków,**
- **Ochrona wód w obszarach wiejskich (mała retencja, pasy zieleni, zabiegi agrotechniczne),**
- **Ochrona gleb przed erozją,**
- **Hodowla odmian roślin bardziej odpornych na niedobory wody i stres termiczny,**
- **Optymalizacja produkcji rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań obejmująca zmiany w praktyce rolniczej, agrotechnice i działaniach ochronnych zasobów wodnych,**
- **Ograniczenie procesów mineralizacji gleb i poprawy jej żyzności,**
- **Nowe metody zwalczania szkodników i chorób roślin i zwierząt,**
- **Monitorowanie procesów nawożenia,**
- **Dostosowanie hodowli zwierząt do możliwości produkcji pasz w zmienionych warunkach klimatycznych.**

Wsparcie wspólnotowe dla rolnictwa, leśnictwa i rozwoju obszarów wiejskich odgrywa ważną rolę w produkcji żywności, zachowaniu wiejskich krajobrazów i świadczenia usług w zakresie ochrony środowiska. Niedawne reformy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) stanowią pierwszy krok w kierunku stworzenia ram dla zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

Płatności bezpośrednie i unijne programy rozwoju obszarów wiejskich pomagają w spełnieniu jej zobowiązań WPR w zakresie realizacji celów zrównoważonego rozwoju dzięki jej czynnej roli w promowaniu podejścia, które zakłada zwiększenie produkcji przy obniżeniu nakładu środków i zarazem aktywne działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu.

Do najważniejszych problemów i wyzwań, którym może i stawia czoła Wspólna Polityka Rolna oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), a które są także istotne dla Polski należą: wzrost ryzyka produkcji spowodowanego m. in. Warunkami pogodowymi, zmiany klimatyczne, coraz szersze wykorzystywanie biopaliw, gospodarka zasobami wodnymi, czy zachowanie różnorodności biologicznej. Zmiany klimatyczne objawiające się zmianami rozkładu opadów, temperatur, częstości pojawiania się ekstremalnych wydarzeń pogodowych, dostępności zasobów wodnych i glebowych, potęgują ryzyko produkcji związane z czynnikiem pogodowym.

W związku z powyższymi wyzwaniami konieczne stało się podjęcie działań łagodzących skutki zmiany klimatu poprzez wsparcie bezpośrednie oraz wsparcie w ramach działań PROW

W 2015 r. po raz pierwszy zastosowano dodatkową kategorię płatności bezpośrednich w ramach wsparcia bezpośredniego na tak zwane „zazielenianie”, która obejmuje ponad 70 proc. użytków rolnych. W ramach zazielenienia udzielenie znacznej części płatności bezpośrednich jest uwarunkowane prowadzeniem działań korzystnych dla środowiska i klimatu, takich jak działania na rzecz ochrony gleb, różnorodności biologicznej.

Płatność zazielenianie stanowi istotne nowe uzupełnienie instrumentów WPR, zasady wzajemnej zgodności i dobrowolnych środków na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, poświęconych kwestiom środowiskowym i klimatycznym.

Rolnicy otrzymują płatność bezpośrednią z tytułu zazieleniania, jeżeli mogą wykazać, że przestrzegają obowiązkowych praktyk korzystnych dla środowiska (w szczególności dla stanu gleby i różnorodności biologicznej) i klimatu.

Trzy obowiązki w zakresie zazieleniania to:

1 dywersyfikacja upraw

Większe zróżnicowanie upraw przyczynia się do zwiększenia odporności gleby i ekosystemów. Dywersyfikacja upraw ogranicza degradację i erozję gleby, a tym samym pozwala zwiększyć zdolności produkcyjne.

2 utrzymywanie trwałych użytków zielonych

Trwale użytki zielone stanowią bardzo skuteczny sposób wiązania dwutlenku węgla, *więc przyczyniają się do ograniczenia globalnego ocieplenia*. Ochrona użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym umożliwia zachowanie dwutlenku węgla w glebie i ochronę siedlisk na użytkach zielonych.

3 obszary proekologiczne

W celu ochrony i poprawy różnorodności biologicznej w gospodarstwach rolnicy, którzy posiadają grunty orne o powierzchni przekraczającej 15 hektarów, muszą zapewnić, by co najmniej 5 % ich gruntów stanowiły obszary proekologiczne.

Instrumenty w ramach systemów wsparcia bezpośredniego realizowane przez ARiMR obejmują ponad 1 mln 300 tys. wnioskodawców deklarujących powierzchnie 14 mln 300 tys. ha

Realizacja płatności bezpośrednich w ramach wsparcia bezpośredniego po reformie WPR w roku 2013 z uwzględnieniem wymogu **zazielenienia** ARiMR udzieliła wsparcia dla za lata 2015-2018 obejmuje łącznie 53 mld zł

Województwo	Kampania 2015	Kampania 2016	Kampania 2017	Kampania 2018	Razem
Dolnośląskie	796 254 331,89	817 201 412,75	817 125 382,41	503 019 208,62	2 933 600 335,67
Kujawsko - pomorskie	1 108 780 756,67	1 125 515 545,60	1 126 042 157,39	734 150 720,62	4 094 489 180,28
Lubelskie	1 469 253 491,43	1 495 514 350,46	1 470 145 942,58	976 916 878,76	5 411 830 663,23
Lubuskie	365 329 641,78	377 600 569,55	375 567 943,44	246 794 655,40	1 365 292 810,17
Łódzkie	976 574 935,89	996 844 591,90	998 357 547,21	674 904 851,58	3 646 681 926,58
Małopolskie	482 281 466,07	491 444 511,09	494 527 661,75	352 485 192,28	1 820 738 831,19
Mazowieckie	1 990 823 446,36	2 031 550 876,87	2 036 916 986,99	1 334 887 989,43	7 394 179 299,65
Opolskie	461 209 694,50	473 618 129,94	472 321 722,25	303 635 234,17	1 710 784 780,86
Podkarpackie	493 161 765,48	505 174 103,95	505 473 558,79	325 382 495,35	1 829 191 923,57
Podlaskie	1 172 931 519,80	1 192 629 185,93	1 184 958 205,72	778 301 102,30	4 328 820 013,75
Pomorskie	687 429 469,63	704 326 460,95	710 154 353,00	455 666 270,53	2 557 576 554,11
Śląskie	330 823 061,40	343 694 748,94	347 212 874,74	230 858 895,40	1 252 589 580,48
Świętokrzyskie	498 643 659,29	509 165 601,18	511 655 571,31	351 635 322,51	1 871 100 154,29
Warmińsko - mazurskie	951 102 827,28	979 228 748,78	975 850 591,75	614 113 951,10	3 520 296 118,91
Wielkopolskie	1 768 946 226,40	1 803 150 330,20	1 788 098 369,16	1 099 631 148,55	6 459 826 074,31
Zachodniopomorskie	761 957 251,84	778 895 223,41	785 422 962,38	493 436 101,06	2 819 711 538,69
Razem	14 315 503 545,71	14 625 554 391,50	14 599 831 830,87	9 475 820 017,66	53 016 709 785,74

Instrumenty w ramach systemów wsparcia rolnictwa realizowane przez ARiMR obejmują działania w ramach PROW 2014 – 2020 korzystne dla środowiska i klimaty min :

Wsparcie powierzchniowe:

- *płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne, rolnictwo ekologiczne,*
- *inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów,*

Wsparcie inwestycyjne w środki do produkcji rolnej:

- *premie na rzecz restrukturyzacji małych gospodarstw*
- *premie dla młodych rolników*
- *Modernizacja gospodarstw rolnych*

- **Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne**

Działania rolno – środowiskowo – klimatyczne jest podobne do praktyk w zakresie zazieleniania i które przynoszą tak samo lub bardziej korzystne efekty pod względem klimatu i środowiska.

Istotą działania jest promowanie praktyk przyczyniających się do zrównoważonego gospodarowania gruntami (w celu ochrony gleb, wód, klimatu), ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków, różnorodności krajobrazu oraz ochrony zagrożonych zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich, a także ochrony różnorodności krajobrazu

W ramach działania rolno-środowiskowo-klimatycznego realizowanego w ramach PROW 2014 - 2020 wsparcie beneficjentów skierowane jest do powierzchni użytków rolnych na których są realizowane praktyk rolnośrodowiskowych obejmuje w Polsce 677 tys. ha użytków rolnych objętych wsparciem w wysokości 9,3 mld zł

- **Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów**

Działanie ma na celu zwiększanie obszarów leśnych poprzez zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych oraz innych niż rolne. Pomoc jest przyznawana w formie ryczałtu do powierzchni założonej uprawy leśnej.

Lasy mają ogromną wartość dla ochrony klimatu, gleb i wód – tak ważnych dla nas wszystkich:

- spełniają rolę strażnika zmian klimatycznych.
- łagodzą zmiany poprzez oddziaływanie na procesy globalne ale przede wszystkim działają lokalnie.
- pozytywne dla zmian klimatycznych wiązanie dwutlenku węgla, jednego z podstawowych gazów cieplarnianych oraz rola magazynu wody, zatrzymującego spływ powierzchniowy.
- leśna okrywa powierzchni ziemi zmienia promieniowanie słoneczne docierające przez warstwy atmosfery i intensywnie odbijane przez grunty bezleśne
- Lasy podnoszą wartość rekreacyjną regionu i są zachętą dla turystów poszukujących zacisznych zakątków.

W ramach wsparcia w latach 2004-2018 w Polsce dokonano zalesienia na powierzchni 75 tys. ha

Rok zalesień		Lasy iglaste	Lasy liściaste	Lasy mieszane	Razem [ha]
		1.	2.	3.	4.
2004	1.	0,00	0,00	84,89	84,89
2005	2.	2 042,82	777,24	5 479,04	8 299,10
2006	3.	3 390,27	2 116,42	10 798,35	16 305,04
2007	4.	3 219,74	1 308,03	9 573,74	14 101,51
2008	5.	1 328,16	775,76	3 431,28	5 535,20
2009	6.	670,59	546,65	1 930,93	3 148,17
2010	7.	1 328,50	656,84	3 266,71	5 252,05
2011	8.	1 718,14	1 143,22	3 281,34	6 142,70
2012	9.	1 494,79	718,08	3 472,27	5 685,14
2013	10.	1 611,18	597,55	2 489,07	4 697,80
2014	11.	825,79	396,06	1 219,32	2 441,17
2015	12.	493,19	219,96	843,50	1 556,65
2016	13.	420,77	121,54	525,23	1 067,54
2017	14.	319,24	51,20	374,50	744,94
SUMA	15.	18 863,18	9 428,55	46 770,17	75 061,90

Optymalizacja produkcji rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań obejmująca zmiany w praktyce rolniczej, agrotechnice i działaniach ochronnych zasobów wodnych obejmuje również działania inwestycyjne min. działania:

Wsparcie inwestycyjne w środki do produkcji rolnej:

- *premie na rzecz restrukturyzacji małych gospodarstw*
- *premie dla młodych rolników*
- *modernizacja gospodarstw rolnych*

Premie na rzecz restrukturyzacji małych gospodarstw : Działanie wpływa głównie silnie poprzez wszystkie rodzaje oddziaływań na dobra materialne. Pozytywny, stały, średnio i długookresowy wpływ realizacji działania na klimat i zasoby materialne. Wynika to głównie z zastępowania i modernizacji starych budynków, maszyn i urządzeń przez nowe oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań i procesów produkcyjnych. Poprawę efektywności produkcji, zmniejszenie jej energochłonności oraz ograniczenie zużycia zasobów naturalnych. Modernizacja i unowocześnienie parku maszynowego wpływa pozytywnie w sposób pośredni, wtórny i skumulowany na powierzchnię ziemi. Wynika to głównie z zastosowania bardziej wydajnych i skutecznych maszyn, co poprawia jakość uprawy gleby, ogranicza liczę przejazdów, zmniejsza zagęszczenie gleby.

Pomoc zrealizowana dla gospodarstw w wysokości 507 mln zł (8451 gospodarstw) w zakresie pomocy dla realizujących inwestycje związane z ochroną środowiska i klimatu stanowi 90% inwestycji

Premie dla młodych rolników działanie ukierunkowane jest na udzielanie pomocy finansowej dla rolników rozpoczynających prowadzenie gospodarstwa rolnego jako kierujący gospodarstwem. Wsparcie dotyczy rozwoju przejętego gospodarstwa, w kierunku produkcji żywnościowych produktów rolnych, jak i nieżywnościowych produktów rolnych.

Pozwala to na poprawę efektywności produkcji, zmniejszenie jej energochłonności oraz ograniczenie zużycia zasobów naturalnych. Modernizacja i unowocześnienie parku maszynowego wpływa pozytywnie na powierzchnię ziemi wynika to głównie z zastosowania bardziej wydajnych i skutecznych maszyn, co poprawia jakość uprawy gleby, ogranicza liczę przejazdów, zmniejsza zagęszczenie gleby, poprawia początkowe warunki wzrostu roślin i pozwoli pośrednio zmniejszyć zużycie chemicznych środków produkcji

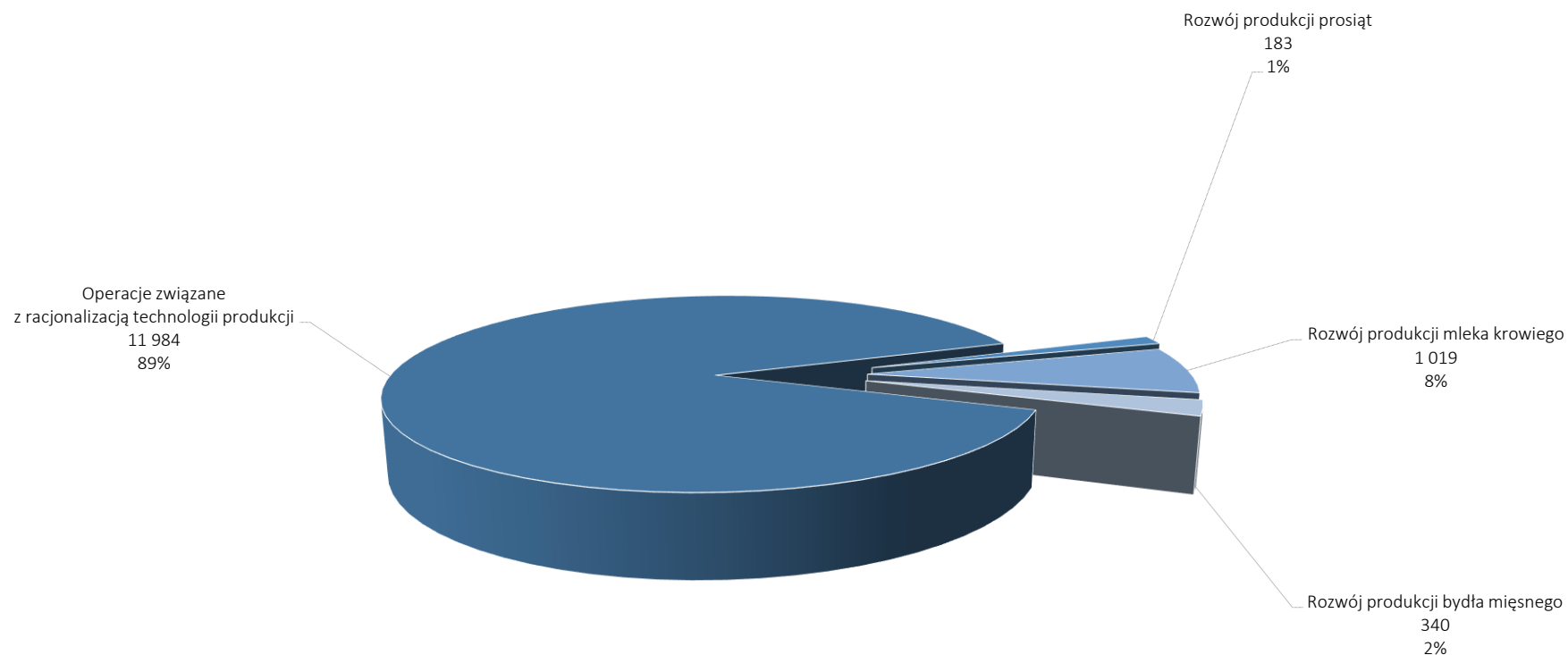
W ramach działania złożono 11 806 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 1 180,6 mln zł, w zakresie pomocy dla realizujących inwestycje związane z ochroną środowiska i klimatu stanowi 98% inwestycji.

Modernizacja gospodarstw rolnych - Pomoc ma na celu zwiększenie rentowności i konkurencyjności gospodarstw w obszarach:

- rozwój produkcji psziąt,
- rozwój produkcji mleka krowiego,
- rozwój produkcji bydła mięsnego,
- inne operacje związane z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu.

Pomoc rozkłada się w następująco : pomoc dla producentów prosiąt – 1% , Bydła – 10% operacje w technologie w tym maszyny do uprawy roli 89%

Dzięki zrealizowanym inwestycjom beneficjenci zakupili ponad 7,2 tys. szt. sprzętu ruchomego, w tym m. in.: **1,6 tys. narzędzi i maszyn do uprawy gleby, ok. 1,1 tys. maszyn do nawożenia, 695 ciągników rolniczych, 570 maszyn i urządzeń do siewu i sadzenia, 493 przyczepy transportowe, 459 maszyn do zbioru (wyluczając kombajny zbożowe).**

Reasumując rolnictwo to o wiele więcej niż sama produkcja żywności, która jest nam wszystkim potrzebna. Rolnicy zawsze odgrywali pierwszorzędną rolę w kształtowaniu krajobrazu Europy i w dalszym ciągu będą ją odgrywać, stawiając jednocześnie czoła jeszcze większemu zapotrzebowaniu konsumentów na zdrową żywność w przystępnej cenie i dobrej jakości. WPR, która wspiera rolników i całe społeczności wiejskie ma podstawowe znaczenie dla ciągłego kształtowania życia na obszarach wiejskich – korzyści z niej płynące odczuwają jednak wszyscy, bez względu na miejsce zamieszkania.

Przyszła wspólna polityka rolna na lata 2021 2027 powinna być bardziej ekologiczna, opierać się na rygorystycznych kryteriach dotyczących wyników ochrony środowiska i klimatu

Proponowana reforma wspólnej polityki rolnej na okres po 2020 r. odpowiada ambicjom UE oraz państwom członkowskim w tym Polski, by przyjąć bardziej ekologiczne podejście solidnie oparte na wynikach w zakresie ochrony środowiska i klimatu .

Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie

Ul. Jana III Sobieskiego 7

42-200 Częstochowa

Tel. 34 378 28 00

Biuro Działań Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich

Tel. 34 378 28 89 Sekretariat

Robert Frączyk

Zastępca Kierownika

Biura Działań Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich

Robert.Fraczyk@arimr.gov.pl

Dziękuję za uwagę